

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

07 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de inculpatul Gorbani Ruslan, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Gorbani Ruslan XXXXXXXXX,

născut la xxxxxxxxxxxx, originar și domiciliat în s. xxxxxxxxxxxxxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. de la 21 iulie 2009 - până la 06 aprilie 2011
(instanța de fond);
2. de la 17 mai 2015 - până la 12 septembrie 2016
(instanța de apel);
3. de la 30 noiembrie 2016 - până la 07 februarie 2017
(instanța de recurs ordinar).

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 06 aprilie 2011, Gorbani Ruslan a fost condamnat:

- în baza art. 190 alin.(4) Cod penal la 7 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de 5 ani,

- în baza art. 361 alin.(1) Cod penal la 2 ani închisoare.

Conform art. 84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, definitiv i-a fost stabilit lui Gorbani R. pedeapsa de 7 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Totodată, procesul penal în privința lui Gorbani Ruslan în baza art. 186 alin.(2) lit.d) Cod penal a fost încetat, în legătură cu împăcarea părților.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Gorbani Ruslan la începutul lunii noiembrie 2004, aflându-se în mun. Chișinău a

confectionat ștampila mănăstirii „Ierarhul Sfântul Vasile cel Mare” din s. xxxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxx, după ce pe numele lui a confectionat legitimații, precum că ar fi starețul mănăstirii „Ierarhul Sfântul Vasile cel Mare” din s. xxxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxx, pe care le prezenta cetățenilor și administrației întreprinderilor la colectarea donațiilor, chipurile pentru mănăstirea indicată.

Tot el, Gorbani R., urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane comisă prin escrocherie, prezentându-se ca starețul mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” din s. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, confirmat prin legitimația falsificată, a intrat în încredere cet. Diaconu D. și abuzând de încrederea ultimului, la începutul lunii noiembrie 2004, aflându-se pe str. XXXXX, mun. Chișinău nu departe de locuința victimei, situată pe str. XXXXX, XXX, a primit de la el 1000 dolari SUA și cu banii sustrași a dispărut într-o direcție necunoscută, cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă în valoare de 12462,5 lei.

Tot el, Gorbani R., având scopul sustragerii bunurilor altei persoane și însușirii lor ulterioare, prezentându-se ca starețul mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare,, din s. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, confirmat prin legitimația falsificată a intrat în încredere cet. Reus V. și abuzând de încrederea acestuia la data de 18 decembrie 2004, aflându-se pe str. XXXXX, XXX, mun. Chișinău, a primit chipurile pentru realizare în instituții duhovnice 2200 sticle de vin și șampanie în valoare totală de 42 000 lei și un telefon mobil de model Nokia 7650 cu costul de 7500 lei, după ce cu bunurile sustrase de la fața locului s-a ascuns, cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă în sumă totală de 49 500 lei.

Totodată, Gorbani R. urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prezentându-se ca starețul mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” din s. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, confirmat prin legitimația falsificată, a intrat în încrederea cet. Bîrnaz V. și abuzând de încrederea acestuia, aflându-se în autoturismul de model Mercedes cu n/î BL CA 479, ce aparținea părții vătămate, care a staționat la stația PECO din str. Petricani, mun. Chișinău, prin acces liber a sustras pe ascuns din portbagajul salonului automobilului bani în sumă de 3500 lei și telefonul mobil de model Nokia la preț de 1700 lei, după care cu bunurile sustrase, s-a ascuns, cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă în sumă totală de 5200 lei.

3. Împotriva sentinței au declarat apel avocatul Pîslaru Vitalie în

numele inculpatului și inculpatul, care au solicitat, casarea sentinței cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Avocatul inculpatului a menționat că instanța de fond nu a stabilit toate circumstanțele cauzei și eronat inculpatul a fost condamnat în baza art. 361 alin.(1) Cod penal, deoarece legitimația de reprezentant al mănăstirii “Sfântul Vasile cel Mare” nu este un act oficial eliberat de o instituție de stat care acordă drepturi sau eliberează de obligații.

Totodată, s-a dat o apreciere și încadrare juridică greșită acțiunilor cet. Gorbani R. referitor la colectarea ajutoarelor din s. Cuizăuca, r-nul Rezina, deoarece partea vătămată Reus V. cu bună intenție a donat ajutor pentru mănăstire și a declarat că nu are pretenții față de Gorbani R.

La faza cercetării judecătorești, acuzatul nu a fost citat legal prin ce a fost încălcat prevederile art. 235 - 242 Cod de procedură penală, mai mult că, examinarea cauzei a fost efectuată în lipsa inculpatului, care a fost în imposibilitatea de a se prezenta și de a înștiința instanța.

Astfel, inculpatului i-au fost încălcate dreptul la apărare și la un proces echitabil.

Inculpatul suplimentar a menționat că nu a fost prezent la ultimele ședințe de judecată și a fost în imposibilitate de a informa instanța și ca rezultat nu a cunoscut că a fost judecat. Are la întreținere patru copii minori, astfel a fost nevoit să plece la muncă peste hotarele țării. La domiciliu nu a fost citat legal, iar soția nu l-a anunțat despre ședințele de judecată.

La fel a indicat că nu a luat bani de la partea vătămată Diaconu D., iar acesta îl învinuiește din răzbunare. Cu partea vătămată Bîrnaz V. s-a împăcat, care nu are pretenții față de el. Reus V. a recunoscut că a făcut o donație și nu are pretenții, l-a iertat și este de acord să încheie o tranzacție de împăcare.

Prin urmare, sentința de condamnare este una ilegală, deoarece cauza penală a fost examinată în lipsa sa, el nu a avut posibilitatea să se apere și să-și aleagă un apărător. A fost lipsit de posibilitatea de a prezenta probe care ar dovedi că nu a avut intenții criminale.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2016, au fost respinse, ca depuse peste termen, apelurile declarate.

5. Instanța de apel a menționat că potrivit art. 402 alin.(1) Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data

pronunțării sentinței integrale.

În acest context, instanța a menționat că sentința Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, a fost pronunțată public la data de 06 aprilie 2011.

Din materialele cauzei, rezultă că inculpatul Gorbani R. inițial a participat la examinarea prezentei cauzei, fiind audiat în ședința de judecată din data de 05 august 2010. Ulterior, în privința inculpatului au fost pornite încă două cauze penale în baza art. 190 alin.(2) lit.c) Cod penal, inculpatul nu s-a mai prezentat în ședințele de judecată, iar prin încheierea instanței din 27.09.2010, Gorbani R. a fost anunțat în căutare cu schimbarea măsurii preventive în stare de arest.

Astfel, cauza penală în instanța de fond a fost examinată în lipsa inculpatului, care a fost citat legal.

Totodată, instanța a conchis că prin scrisoarea nr. 06/1967 din 06.02.2015, judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, a fost informată că Gorbani R. a fost reținut în Federația Rusă și în privința sa este soluționată cererea de extrădare.

Din procesul-verbal de reținere din 20.09.2015 se confirmă că, Gorbani R. a fost reținut în baza sentinței din speță.

La 29 decembrie 2015, avocatul inculpatului Pîslaru V. a depus în instanța de fond o cerere în care a solicitat eliberarea cauzei penale pentru a face cunoștință pentru data de 30 decembrie 2015.

Prin urmare, cele menționate denotă faptul că la 29.12.2015, avocatul inculpatului cunoștea despre sentința din 06.04.2011 prin care inculpatul Gorbani R. a fost condamnat în baza art. 190 alin.(4) și 361 alin.(1) Cod penal.

Astfel, necătând la faptul că inculpatul Gorbani R., a cunoscut despre conținutul sentinței din 06.04.2011 încă în ziua reținerii acestuia (20.09.2015), iar avocatul Pîslaru V., cel târziu la 29.12.2015, data înaintării cererii către Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, însă, nici unul dintre aceștia nu și-au exercitat dreptul legal de a ataca sentința în termenul prevăzut de lege. Or, din materialele cauzei rezultă că avocatul Pîslaru V. a depus cererea de apel la 05 mai 2016, iar inculpatul a declarat apel la 08 mai 2016, adică peste mai mult de 6 luni de la începerea executării pedepsei aplicate prin sentința Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău din 06.04.2011.

6. La 26 septembrie 2016, inculpatul Gorbani Ruslan a depus o cerere de revizuire a deciziei instanței de apel din 12 septembrie 2016, indicând că

instanța de apel nu a cunoscut că executarea pedepsei în privința sa a început la data de 25.04.2016 când lui i-a fost înmănată sentința contestată.

Potrivit art.458 alin.(3) pct.2) CPP, în speță s-au stabilit alte circumstanțe de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii, care confirmă că el a depus apelul în termen de până la 10 zile de la începerea executării pedepsei.

La 29.09.2016, inculpatul repetat a mai depus o cerere de revizuire asupra deciziei instanței de apel, în care a invocat aceleași motive ca și în cererea anterioară.

7. Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2016, s-a dispus declinarea competenței pentru examinarea cererilor de revizuire înaintate de inculpatul Gorbani Ruslan asupra deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2016, pentru examinare la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău.

8. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar inculpatul, care, fără a invoca vre-un temei de drept prevăzut la art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia și pronunțarea unei hotărâri de încetare a procesului penal pentru infracțiunea de escrocherie în privința părților vătămate Diaconu D. și Reus Vl., în legătură cu împăcarea părților, care în cadrul ședinței instanței de apel au declarat că nu au careva pretenții față de inculpat.

Totodată, a menționat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, care a respins apelul declarat ca depus peste termen, deoarece el a fost arestat de organele de drept al Federației Ruse la 03.06.2015, însă nu a fost informat în baza cărei hotărâri judecătorești a fost arestat, ulterior fiind extrădat. Însă, sentința de condamnare din 06.04.2011 a recepționat-o la 25.04.2016, fapt confirmat prin ștampila penitenciarului nr. 13, cu explicația secției speciale că el are dreptul de depunere a apelului până la 10.05.2016. Astfel, el s-a încadrat în termenul respectiv, depunând apel la 08.05.2016.

9. La 13 decembrie 2016, inculpatul Gorbani Ruslan a înaintat cerere de retragere a recursului depus în septembrie 2016.

10. Ulterior, la 06 februarie 2017, avocatul Pîslaru Vitalie în numele inculpatului a depus o cerere solicitând, retragerea cererii de recurs depusă anterior de inculpatul Gorbani R., și examinarea obiectivă a recursului depus de inculpat.

11. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de către inculpat, considerându-l inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, din motiv că de către recurent nu a fost utilizată calea ordinară de atac - apelul.

12. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel – temeii care își găsesc reflectare în decizia contestată și se consideră temeii pentru recurs.

În conformitate cu prevederile art. 414, 415, 417 Cod de procedură penală, judecând apelul, instanța de apel este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel, precum și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și, în decizie să expună temeiiurile de fapt și de drept, care au dus la admiterea sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Apelul este o cale de atac sub aspectul de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept numai la persoana care l-a declarat, la calitatea acestuia în proces și la persoana împotriva căreia este îndreptat de către jurisdicția de al doilea grad asupra hotărârii primei instanțe.

În cauza dată, instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții prevăzute de lege.

Astfel, instanța de apel, prin decizia din 12 septembrie 2016, a respins apelurile declarate de avocatul Pîslaru V. în numele inculpatului Gorbani R. și de inculpatul Gorbani R., pe motiv că sunt depuse peste termen.

După cum rezultă din conținutul recursului, soluția instanței de apel este criticată prin prisma judecării apelului declarat de inculpat, care a fost depus în termenul prevăzut de lege, însă a fost respins de către instanța de apel ca fiind tardiv.

Colegiul constată că, instanța de apel, respingând apelul inculpatului Gorbani R. pe motiv că a fost declarat peste termen, și-a motivat soluția prin faptul că, potrivit procesului-verbal de reținere din 20.09.2015, se confirmă că inculpatul Gorbani R. a fost reținut în Republica Moldova, ca urmare a extrădării în baza sentinței Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 06.04.2011, însă, în pofida faptului că inculpatul a cunoscut despre conținutul sentinței încă în ziua reținerii acestuia (20.09.2015), dar apelul, potrivit ștampilei de pe coletul poștal, a fost expediat în adresa instanței abia la 08.05.2016, adică cu depășirea termenului prevăzut de lege, nesolicitând repunerea acestuia în termen.

Potrivit art. 402 alin.(1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Totodată, Colegiul penal reține că, excepție de la norma menționată este reglementată în dispoziția art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, care stipulează că, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Astfel, din cele nominalizate mai sus rezultă că, pentru exercitarea apelului peste termen, ca și în cazul repunerii în termen, este necesară prezența cumulativă a două condiții:

- partea care dorește să atace hotărârea cu apel să fie absentă atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței;
- cererea de apel să fie înaintată nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de fond din 06 aprilie 2011 (f.d.70-verso, vol. II), președintele ședinței a pronunțat integral sentința, explicând procedura și termenul de atac, însă judecarea cauzei a avut loc în lipsa inculpatului Gorbani R. care, potrivit încheierii din 27 septembrie 2010 a fost anunțat în căutare și aplicată în privința sa măsura preventivă – arestul pe un termen de 90 (nouăzeci) de zile.

Ulterior, prin scrisoarea Ministerului Justiției cu nr. 06/1967 din 06.02.2015, Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, a fost informată că inculpatul

Gorbani R. a fost reținut în Federația Rusă și în privința acestuia se soluționează problema extrădării.

Din procesul-verbal de reținere din 20 septembrie 2015, se confirmă că inculpatul Gorbani Ruslan a fost reținut în baza sentinței Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 06.04.2011, însă fără careva mențiuni, că acestuia i-a fost înmănată contra semnătură copia sentinței (f.d.87).

Mai mult ca atât, la materialele cauzei, este anexată dovada de primire care confirmă că copia sentinței din 06.04.2011 i-a fost înmănată lui Gorbani R. la 25 aprilie 2016 (f.d.93, vol.II), iar apelul inculpatului a fost întocmit la 05.05.2016, expediat de la Oficiul poștal la 08.05.2016 și înregistrat la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău la 10.05.2016, respectând prevederile art. 404 alin.(1) Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de recurs constată că, instanța de apel a omis faptul că la materialele cauzei este anexată **dovada de primire de către inculpat a copiei sentinței**, fără a-și expune opinia în acest sens, astfel prematur a ajuns la concluzia că apelul declarat de inculpatul Gorbani R. urmează a fi respins pe motiv că a fost depus peste termen.

De asemenea, Colegiul penal reține că, consultând procesul-verbal al ședinței instanței de apel, instanța observă că chestiunea cu privire la depunerea apelului în termen ori cu depășirea acestuia, nu a fost pusă în discuție de către instanță, deși, dacă instanța a considerat că inculpatul a depășit termenul de declarare a apelului, aceasta avea obligația ca să pună în discuție în fața părților problema apărută, inclusiv să consulte opinia apelantului Gorbani R. cu privire la termenul de declarare a apelului.

Totodată, instanța de recurs consideră că, concluzia instanței privind respingerea apelului declarat de inculpatul Gorbani R. ca depus peste termen, este pripită, deoarece conform art. 404 alin.(1) CPP, cererea de apel poate să fie declarată nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale, or, instanța de apel a reținut faptul că, sentința Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 06.04.2011, potrivit procesului verbal de reținere a lui Gorbani R., a început să fie executată din data de 20.09.2016.

Astfel, Colegiul penal consideră că instanța de apel a lăsat fără apreciere și motivare circumstanțe esențiale ale cauzei, care țin de procedura și termenul de declarare a apelului, deci a comis o eroare de drept procedural,

care a condus la încălcarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, precum și a drepturilor procesuale ale inculpatului, fiind în detrimentul unui proces echitabil, care se încadrează în pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

În acest context, Colegiul penal consideră că eroarea comisă nu poate fi reparată de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Potrivit art. 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, Colegiul penal conchide asupra necesității casării deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Având în vedere că la etapa judecării apelului părții apărării privind nevinovăția inculpatului Gorbani R., a fost depus apel și de către inculpatul Gorbani R., decizia se va casa doar în partea apelului declarat de inculpat, menționând că instanța de apel are obligația de a ține cont de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate, să verifice dacă apelul inculpatului Gorbani R. este declarat în termen, precum și motivele din acesta, inclusiv și cele invocate în recursul ordinar, și, cu respectarea tuturor prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor adunate pe parcursul urmăririi penale și administrate de prima instanță, iar în dependență de datele obținute să pronunțe o hotărâre legală, motivată și întemeiată, care să corespundă și prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

13. În conformitate cu art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Gorbani Ruslan, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie

2016 în partea respingerii apelului declarat de inculpatul Gorbani R., în cauza penală în privința lui *Gorbani Ruslan XXXXXXXX* și dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale hotărârii atacate se mențin.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac referitor la rejudecarea cauzei, în rest este irevocabilă, pronunțată integral la 09 martie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru